

Babišovy prezidentské šance jsou 50 na 50, pokud nebude zatčen

- CZ24 News | 31. prosince 2021

ČESKO/SLOVENSKO: Rok 2021 byl v Česku a na Slovensku poznamenán jak velkými politickými událostmi, tak i skandály. Parlamentní volby, kauza Vrbětice, Zemanova hospitalizace, vládní krize na Slovensku a návrh smlouvy o obranné spolupráci s USA. Shrnujeme politické výsledky roku s ruským politologem a bohemistou Vadimem Truchačovem.

Vadim Truchačov je odborník na dějiny a současnou politiku zemí střední Evropy a Evropské unie. Specializuje se hlavně na Česko, Slovensko a Rakousko. Je kandidátem historických věd, docentem fakulty mezinárodních vztahů, politologie a studia zahraničních zemí Ruské státní humanitní univerzity. Je také expertem Ruské rady pro mezinárodní záležitosti.

Na Slovensku ztratila letos vládní koalice na své popularitě. Vládou otrásl skandály a její opatření v boji s pandemií vyvolala mnoho kritiky. Nyní se objevují pravidelně zvěsti o rozpadu koalice. Nakolik je to možné a jaké jsou perspektivy předčasných voleb?

Vadim Truchačov: Perspektivy jsou více než reálné. Strana OL'aNO je v mnohém nesystémová. Lidé pro ni hlasovali proto, že těch systémových už mají dost. V této straně je velmi mnoho lidí bez velkých zkušeností – třeba premiér Igor Matovič nebo nynější předseda kabinetu ministrů Eduard Heger. Proto jsou jejich rozhodnutí v mnohém sporná, a Slovensko bylo v jistém okamžiku na prvním místě v úmrtnosti na koronavirus ve světě. A konečně se ve vládní koalici sešli dost různí politici, a kvůli tomu vypadá nejistě. Je velké nebezpečí toho, že Slovensko čekají předčasné volby. Sotva se tato konstrukce dožije roku 2024.

Slovenská vláda znovu nastolila otázku uzavření smlouvy o spolupráci s USA v obranné sféře. Předě dvěma lety podobné pokusy už byly, ve vládní koalici však nebylo tehdy dosaženo shody kvůli pozici předsedy Národní rady SR Andreje Danko. Je zajímavé, že si na tuto smlouvu vzpomněli právě nyní, na pozadí vyostření situace na Ukrajině a na pozadí hrozeb USA posílit východní křídlo NATO. Co si myslíte, bude tato smlouva uzavřena? A když ano, co to bude znamenat pro rusko-slovenské vztahy?

Vztahy se Slovenskem budou méně těsné než předtím. Nebudou samozřejmě úplně zničeny, podepsání dohody s USA však bude znamenat, že místo taktiky sedění na dvou židlích si zvolila Bratislava jednu, euroatlantickou židli, a jen občas se ohlíží na Východ.

Myslím si, že pokusy o uzavření podobné smlouvy budou, a hlavní roli v tom hraje právě prezidentka Zuzana Čaputová s jejími liberálními názory, přísným atlantismem a naprosto kritickým postojem k Rusku. Budou jí nahrávat pan Richard Sulík a jeho spolubojovník ve straně pan Ivan Korčok, ministr zahraničí Slovenska. Jde tedy především o představitele týmu Čaputové, strany Andreje Kisky a Svobody a solidarity.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘISPĚT

V OL'ANO jsou různé názory na tuto smlouvu. Možná ji nepodpoří také předseda parlamentu Boris Kollár. Proto jsou tu přece jen možné různé varianty. Smlouvu se pokusí prosadit, není ale zaručeno, že se jim to podaří. Nebo se snad podaří, ale v nějaké mírnější podobě, aby si nechali vrátka otevřená a nevyprovokovali tím růst počtu hlasů pro sociální demokraty nebo pro Mariana Kotlebu, který už není žádným systémovým politikem a je jako červený hadr na býka.

Byl to hrůzostrašný rok ve vztazích mezi Moskvou a Prahou. Dá se říci, že byl nejhorší od roku 1968? Byla léta kritičtější, než nynější rok?

Snad jenom 1990 a 1991, kdy přecházely Česko a Slovensko od socialismu ke kapitalismu, a někteří politici, především Václav Havel a jeho tehdejší poradce Karel Schwarzenberg, chtěli úplně přerušit vztahy s Východem. Tehdy však byly jisté zadržující faktory v osobě premiéra Václava Klause a předsedy parlamentu Miloše Zemana. Všechno bylo samozřejmě špatné, ale ne tak hrozné. Dnes je ale všechno tak hrozné, že rusko-české mezistátní vztahy jsou mrtvé. Víc než to: vzhledem k tomu, že Česko s námi nehraničí, můžeme říci, že na nějaký čas zmizelo pro ruské vedení z politické mapy světa. Dnes jsou pro nás vztahy s Východním Timorem ležícím kdesi daleko na hranici Jihovýchodní Asie a Oceánie, s Burundi v tropické Africe, nebo Dominikánskou republikou v Karibském moři důležitější, než vztahy s Českem.

Nový ministr zahraničních věcí Jan Lipavský nedávno prohlásil, že je nutné normalizovat vztahy s Moskvou. Je pravda, že tentýž Lipavský vystupoval i proti Koněvovu pomníku a prosazoval vyloučení Ruska z tendru na dostavbu JE Dukovany. Jakou váhu mají tato tvrzení o normalizaci?

Nulovou, vzhledem k osobnosti Lipovského. Ten však zatím není nejvýraznější postavou vlády. Možná by se nějaká minimální úroveň vztahů udržela, kdyby českou vládu tvořili lidovci, STAN a Piráti. Ale šéfem pana Lipavského je Petr Fiala, s nímž jsem se setkával v době, kdy byl rektorem brněnské univerzity. Je přesvědčeným rusofobem. Rusko je pro něj barbarská asijská země, která rozumí pouze jazyku síly. Osobnost pana Fialy překračuje všechny možnosti budování vztahů s Českou republikou. Ale kdyby šlo jen o něj. Pak je tu Markéta Pekarová Adamová a její strana TOP 09. Vzhledem k tomu, že program TOP 09 přímo podporuje „demokratickou opozici“ v Rusku, Praha se stane hlavním světovým centrem liberální nesystémové opozice, dělají pro to vzhledem ke svým názorům na vztahy s Ruskem již nyní vše.

Už jsem říkal, že premiérem České republiky pro Rusko bude Eduard Heger a slovenská ambasáda se stane zástupcem českého státu v Rusku. Ruský velvyslanec v České republice tak bude ruským velvyslancem v Bratislavě, nikoliv v Praze.

Kdo je strůjcem zmrazení vztahů s Ruskem?

Jmen je mnoho, a to jak v České republice, tak i mimo ni. Zde bych samozřejmě zmínil osobnost pana Michala Koudelky, šefa Bezpečnostní informační služby. Ten absolvoval výcvik v MI6, a tím už je vše řečeno. Byl to právě on, kdo v dubnu a začátkem května rozvrátil rusko-české vztahy. A je důvod se domnívat, že bude na úrovni vlivu druhým mužem po Fialovi, ne-li prvním, pokud se nestane stínovou hlavou českého státu.

Druhým „stínovým vládcem“ je Petr Kollář, otec starosty Prahy 6 Ondřeje Kolláře. Člověk, který zarytě nenávidí Rusko a který bude za zády pana Lipavského spolu s pány Koudelkou a Fialou fakticky určovat českou zahraniční politiku. A i když se Lipavský, nebo některý z dalších ministrů pokusí udělat krok směrem k Rusku, okamžitě se mu vyhnou.

Právě jste vyjmenoval řadu politiků, včetně Petra Fialy a Markéty Pekarové Adamové. Byli však zvoleni lidmi a zároveň lidé nechali politiky, kteří mají k Rusku pozitivnější vztah, bez mandátů.

Zde je několik vysvětlení. Síly, které lze označit za rusofobní či protiruské, byly takticky schopné; vytvořily dva velké bloky, protože minimálně dvě z těchto pěti stran (TOP 09 a lidovci) měly šanci se do parlamentu dostat. Zároveň, když sečteme všechny tyto síly dohromady, získaly 43 procent. To v žádném případě není většina. Na druhou stranu se řada stran zastavila pod hranicí pěti procent. Komunisté měli 3,6 %, sociální demokraté 4,7 % a hnutí Přísaha 4,7 %. Zde došlo k rozdělení moci.

Strana Václava Klause ml. a jeho příznivců nedosáhla ani 3 %. Kdyby se Trikolóra spojila s Andrejem Babišem, nebo kdyby s ním sociální demokraté vytvořili blok, nebo kdyby Trikolóra vytvořila blok s SPD, bylo by to všechno jinak. V současné době se potýkáme s tím, že u moci, pokud jde o vztahy s Ruskem, jsou naprostí rusofobové, kteří většinou nereprezentují většinu obyvatelstva.

Vzhledem k tomu, z jakých mozaikových kousků je současná vláda utkána, je otázkou, nakolik bude udržitelná a stabilní. Kdo je nejslabším článkem?

Řekl bych, že nejslabším článkem je TOP 09 a Piráti. TOP 09 nejsou lidé pro pragmatiku, a to nejen ve vztahu k Rusku, a těžko budou vycházet s křesťanskými demokraty.

Piráti a ODS jsou také příliš rozdílní, určitě mezi nimi dojde k roztržce v nějaké otázce. Mají odlišné názory na ekonomiku, na legalizaci manželství osob stejného pohlaví. Celkově bych této koalici dal možná tři roky.

Situaci jistě změní prezidentské volby, i když český prezident má jen malé pravomoci. Babišovy šance na vítězství ve volbách jsou 50 na 50, pokud nebude zatčen. Pokud však zvítězí lídr ANO, bude situace zcela jiná. Mezi prezidentem a sněmovnou budou probíhat nekonečné boje a mohlo by dojít až k předčasným volbám.

A co samotní občanští demokraté? Mají docela konzervativní křídlo, které ztělesňují europoslanci Jan Zahradil a Alexander Vondra. Zahradil je častým terčem kritiky ze strany TOP 09 a Pirátů. Nenásleduje toto křídlo příkladu Zuzany Majerové Zahradníkové nebo Václava Klause ml., kteří stranu opustili?

Ideologicky jsou Vondra a Zahradil atlantisté a méně euroskeptičtí než stoupenci bývalého prezidenta a zakladatele strany. Ale přesto ano, jsou to konzervativnější lidé, zejména Zahradil,

pragmatictější, a s takovými romantiky z demokracie jako TOP 09, nebo s nesystémovými jako Piráti to budou mít jistě těžké.

Mimochodem TOP 09 a Piráti také nejsou příliš přátelští. A kdyby vládu tvořila řekněme Občanská demokratická strana, křesťanští demokraté a Starostové a nezávislí, byla by víceméně monolitem. Byla by to taková typická pravicově konzervativní vláda. Tady je to však takový kočkovpes.

Vztah konzervativního křídla Občanské demokratické strany a konzervativního křídla lidovců s TOP 09 a Piráty je něco, co vládní koalici podkopává a může přispět k jejímu předčasnému rozpadu.

Zmínil jste Babiše. Kdo myslíte, že se mu postaví v prezidentských volbách? Kdo bude kandidátem vládní koalice? Mají kandidáta, který uspokojí všechny členy pětikoalice?

Těžko říct takhle na rovinu. Objevení takové osoby, pokud je to vůbec možné, přijde ve druhém kole. S největší pravděpodobností přijde od Pirátů Ivan Bartoš, z pravé konzervativní části těžko říct kdo, ale nevylučuji, že ten samý Koudelka. Mohlo by se jednat o konsolidační postavu. S největší pravděpodobností však nebude jediný kandidát zastupovat celou vládu, bude dvojice. Půjdou ve dvou zástupech. Pak podpoří kandidáta, který se dostane do druhého kola proti Babišovi.

Hodně se mluví o generálu Petru Pavlovi jako o možném kandidátovi a on sám nevylučuje, že bude kandidovat.

Voják na kandidátce liberálů zní dost směšně. Ale myslím si, že voják v čele vcelku demokratické země v srdci Evropy (a Česko na rozdíl od Polska a Maďarska nelze v tomto ohledu kritizovat) je příliš. Nemyslím si, že bude takovou konsolidační postavou. Muž z bezpečnostních služeb, ano. Proto bych raději vsadil na Koudelku než na Pavla.

Pavel má také komunistickou minulost, což by pro demoblok bylo dráždivým faktorem...

Ano, v tomto smyslu je Koudelka jalový. Kandidaturu Petra Kolláře zatím také nevylučuji. Je to však kandidát, který má téměř jistotu, že Babiše ve druhém kole neporazí.

Je Babiš skutečně nejreálnějším kandidátem na čtvrtého prezidenta České republiky? Podaří se mu společnost konsolidovat?

Ani Havel, ani Klaus, ani Zeman společnost plně nekonsolidovali a ani nemohli. Prostě všichni tři jsou výrazné osobnosti, které jsou známé daleko za hranicemi České republiky, dokonce i za hranicemi Evropy. Ano, když člověk dělá novinové titulky, vždycky přemýšlí, jestli lidé vůbec ví, kdo to je. Když napíšete Havel, Klaus a Zeman, není otázka, zda jsou známí, nebo ne.

Babiš je jedinou osobou současné české politiky, jejíž jméno lze napsat a nikdo se neptá, kdo to je. Je to samozřejmě kontroverzní osobnost s problematickou minulostí, ale je to člověk výrazný, charismatický a rozpoznatelný. Současná vládnoucí koalice bude mít navíc čas na to, aby natropila hlouposti, například tím, že si po vzoru Litvy pokazí vztahy s Čínou. To vše ovlivní jeho popularitu. Proto může Babiš jako zodpovědnější politik získat hlasy váhajících voličů. Koneckonců byl dobrým ministrem financí. Premiér byl při vši nejednoznačnosti své osobnosti také velmi dobrý. Má určitou cestu praxe, podnikatelské praxe, ministerské praxe. To, že je Slovák, na tom nic nemění. Slovensko je pro Čechy jako Ukrajinci nebo Bělorusové pro Rusy. Tam si toho nikdo nevšimne.

Podle výsledků parlamentních voleb do sněmovny nepostoupili kandidáti asi milionu voličů. Myslíte si, že jejich hlasy mohou rozhodnout o výsledku prezidentských voleb?

Ano, jejich hlasy rozhodnou prezidentské volby. Většina z nich půjde jednoznačně za kandidátem, který je proti současné vládě. Jediný otazník je u voličů sociálních demokratů. Jejich voliči budou jistě rozděleni.

Právě jsme se bavili o českých politicích, kteří by mohli být uvedeni v titulku. Dojde k pokusu o omezení pravomocí, nebo k odvolání Miloše Zemana z moci?

Myslím, že dojde k pokusu o jeho brzké odstavení od moci. Soudě podle situace ve sněmovně však nebude pro ústavní stížnost dostatek hlasů. Zemanovi odpůrci nemají dostatek křesel, takže sotva získají 120 hlasů. Vše tedy závisí na zdraví současného prezidenta. Pokud mu to zdravotní stav dovolí, dokončí své funkční období. Další věcí je, že mu bude fakticky znemožněno ovlivňovat politiku.

Neúspěšní sociální demokraté se mohou po svém znovuzrození obrátit k Zemanovým myšlenkám a vyzdvihnout ho. A to by mohlo přinést docela dost hlasů.

Zeman jako člověk, jako fungující politik, je bohužel již chromou kachnou. Ale Zeman jako symbol, Zeman jako obraz, Zeman jako generátor myšlenek bude samozřejmě žádaný. A v mnoha ohledech se stane praporem těch, kteří se postaví proti současné vládě. A do značné míry si myslím, že pokud Andrej Babiš vyhraje prezidentské volby, tak tady bude hrát roli to, že má dobré vztahy se současným prezidentem.

ZDROJ: cz.sputniknews